

Forskning

Endnu et koldkrigscenter i luften

Under debatten efter DIIS-rapport om den Kolde Krig i Danmark så Dansk Folkeparti sit snit til at skaffe en ekstra bevilning i hus til historikeren Bent Jensen, der også er kendt som medlem af Jyllandsposten fondens bestyrelse og tænketanken CEPOS' centerråd. Sammen med forskningsminister Helge Sander fik DF placeret det nye "Center for forskning vedrørende Danmark under den kolde krig" i forsvarsminister Søren Gades ressort på Svanemøllens kasserne.

Jensen startede i foråret sit arbejde på centeret med at give nyt liv til en gammel anklage mod journalisten Jørgen Dragdahl for at være KGB-spion. I den sammenhæng fik han ikke mindst megen opmærksomhed, fordi hans omgang med personfølsomme oplysninger fra PET's arkiv var problematisk.

I Politiken fremlagde Jensen i juni sit centers dagsorden. Det lægger sig umiddelbart i kølvandet på DIIS-rapporten, men han skal "yderligere" undersøge østblokkens indflydelse i Danmark. Således tager man med andre ord en af centerets konklusioner på forskud. Centerets hovedforskningsaktivitet vil være:

- Indre samfundsforhold og meningsdannelse i Danmark
- Hvordan så befolkning og elite på Sovjetunionen?
- Hvad var deres inspiration?
- Var der en trussel mod Danmark?

Bent Jensens har sat sig som mål, at han for sin bevilling på 10 millioner vil leverer et "selvs-tændigt værk, der beskriver væs-

entlige, men undertiden glemte, forsømte eller underbelyste sider af den kolde krig i Danmark."

I september stod Jensens hold så klar. Det består i meget vidt omfang af hidtil ukendte ansigter både i dansk koldkrigsforskning og på publikationsfronten. Det drejer sig om Anne-Mette Anker, der er cand. mag. fra Københavns Universitets afdeling for Østeuropastudier. Hun forsker i den tidlige Kolde Krigs historie, Stalintiden og KGB. Cand. mag. Kim Fredrichsen har lige som Anker og Bent Jensen en baggrund i russiske studier. Hans forskning beskæftiger sig med kulturkamp, meningsdannelse og især sovjetiske påvirkningsforsøg i Danmark. Også sidstemanden Martin Jensen har en kandidatgrad. Han forsker i bekæmpelse af kommunisme, sikkerheds- og udenrigspolitik og dansk-amerikanske forhold i fodnoteperioden.

Bag centeret virker en styregruppe, der består af formanden, den tidligere embedsmand Knud Larsen, der også sidder i bestyrelsen for Bjørn Lomborgs gamle Center for miljøvurdering, historikeren Carsten Due-Nielsen fra Københavns Universitet, statskundskabsforskeren Mette Skak fra Århus Universitet, den tidligere arkivar Birgit Nüchel Thomsen, og professor Christer Jönsson fra Lunds Universitet. Bestyrelsen modtager et samlet vederlag på 140.000 kroner årligt.

Afholdte konferencer

XXVI Nordisk Historikermøde

De nordiske historikermøder er en vigtig institution i nor-

Redaktion:
Iben Vjff
Thomas Wegener Friis
Karen Westphal Eriksen

disk historisk forskning. Siden 1920 har de regelmæssigt fundet sted på skift mellem de nordiske lande. Seneste møde var i Danmark i 2001, hvor det var lidt af et tilløbsstykke for både historikere og historiestuderende. Til sammenligning hermed var historikermødet, der fandt sted 8.-12. august i år i Reykjavik, knapt så velbesøgt. Det bør formodentlig tilskrives rejseudgifterne, der var forbundet med konferencen. Det skyldes helt givet ikke programmet, der var både spændende og – som der er tradition for – mangfoldigt. Det bød på mere end halvtreds sessioner – heldags, halvdags, rundbordssamtaler, frie forelæsninger og projektpræsentationer.

De tre heldagssessioner, der udgjorde konferencens fundament, havde temaerne: “Patroner, klienter og venner”, “Kvinder og politik i det tidligt moderne Norden” og “Encountering Foreign Worlds – Experiences at home and abroad”. Dermed var der sat et noget andet fokus end samtidseller arbejderhistorie. Det betød imidlertid ikke, at der ikke var plads til arbejderhistorie på konferencen. Selvom der ikke var heldagssessioner, der netop viede sig dette emne, så blev det i høj grad berørt ved en række mindre sessioner.

To sessioner, der var relevant for arbejderhistorie, var halvdagssessionerne “Arbejdets historie” og “Socialdemokratiet i Norden. Slutningen af en epoke?”. Førstnævnte var som udgangspunkt lovende og rejste både konkrete og mere grundlæggende metodiske spørgsmål. Sessionen led dog i nogen grad af, at den var meget tæt pakket med oplæg – næsten tyve i løbet af tre timer. Ydermere virkede diskussionen til tider ganske ind-

forstået. Sessionen om Socialdemokratiet i Norden havde holdt igen med antallet af oplægsholdere, og yderligere skærpet diskussionen ved at lade forberedte kommentatorer komme med kritik af oplæggene. Socialdemokratiet og velfærdsstatens historie efter 1945 har været centralt inden for arbejderhistorieforskningen i de seneste år – hvilket “Arbejderhistorie” også har båret præg af. Netværker og forskningsgrupper – eksempelvis ved Center for Velfærdsforskning i Danmark – har beskæftiget sig indgående med emnet. Det bar sessionen således også præg af, ikke mindst ved stærke oplæg fra Urban Lundberg (Stockholms Universitet), Klaus Petersen (Syddansk Universitet) og Mikko Majander (Helsinki Universitet). Der drejer sig her om eksperter, der indgående og i fællesskab har arbejdet med det moderne Socialdemokratis historie. Sessionens deltagere leverede derfor naturligt meget sikre præsentationer. Om Socialdemokratiets epoke var forbi var bestemt ikke entydigt, men præsentationerne viste nordiske socialdemokratier, der havde været i stand til at tilpasse sig forskellige perioder og forudsætninger for at sætte den politiske dagsorden. I dansk sammenhæng blev der sat fokus på den særlige udfordring, der i de senere år har bestået for Socialdemokratiet som følge af, at borgerlige partier som Venstre og Dansk Folkeparti har været på strandhugst i partiets image og partiprogram.

Den historiske velfærdsforskning har stået meget stærkt de senere år. Derfor sad man som tilskuer til session og brændte inde med spørgsmålet om, hvor denne forskning er på vej hen i nordisk sammenhæng. Sessionen

satte nemlig ikke punktum for “velfærdsforskningens epoke”.

Arbejderhistorien stod også på programmet i andre sessioner, hvor titlerne ikke nødvendigvis i samme grad lagde op til det. Det gjaldt eksempelvis rundbordssessionen “The closed side of the open society. Secret surveillance in the Nordic Region during the Cold War”, der blev ledet af islændingen Gudni Johannesson, der selv har undersøgt den begrænsede politiske overvågning på Island. Behovet for en statslig overvågning var her ofte langt mindre end i de øvrige nordiske lande, da den sociale kontrol i det noget mindre islandske samfund var stærkere. Anknytningen til Arbejderhistorie var klar, da overvågningen i de nordiske lande, således som det blev præsenteret for Sveriges og Norges vedkommende, i vidt omfang var socialdemokratisk styrede staters overvågning af ikke mindst den kommunistiske opposition. Omvendt var der fra de kommunistiske landes efterretningstjenesters side også et særligt fokus på venstrepartier og -organisationer, som eksempelvis de maoistiske grupper. Dette blev påvist i den østtyske spionage i Danmark. Sessionen var et novum ved, at den såkaldte intelligence history – efterretnings- og sikkerhedstjenesternes historie – ikke tidligere har haft sin egen session på et nordisk historikermøde. Det var således ikke så overraskende, at denne session – som så mange andre – endte med at komme i alvorlig tidsnød. Følgende forblev en del diskussion og spørgsmål ubesvaret. Rundbordssamtalen viste dog, at der på det område var basis for et styrket nordisk samarbejde.

En positiv overraskelse ved historikermødet var sessionen

“Energi og velfærdsstat efter den 2. verdenskrig”. Velfærdsstatsanslaget var måske lidt misvisende for den, der måtte have stærke interesser i den sammenhæng. Det handlede nemlig fortrinsvis om industrihistorie og økonomisk historie. Ikke desto mindre var den et af konferencens højdepunkter. Den lille og beklageligvis ikke særligt velbesøgte session tog sit udgangspunkt i netværket “Center for energi og samfund” (www.ces-network.com). Sessionen indeholdt et spændende oplæg om strukturudviklingen af danske kraftværker ved Flemming Petersen fra Elmuseet i Bjerringbro, samt et lokalt islæt med en historisk gennemgang af Islands udnyttelse af øens geotermiske energiresourcer. Et højdepunkt i sessionen var dog Morten Hahn-Pedersen fra Fiskeri- og Søfarts-museet i Esbjerg. Hans studie af den danske off-shoreindustri og dens økonomiske afkast for lokalområdet i form af arbejdspladser både direkte og indirekte var både tematisk og ikke mindst metodisk banebrydende. På baggrund af oversigter og regnskaber fra de mange involverede virksomheder havde han opstillet en model for sammenhængen mellem investeringer i industrien og arbejdspladser. Dermed bevæger den historiske forskning sig ind på emner, der er præget af megen politisk mytologi og postuler. Der var derfor interessant, at se hvor kildemæssigt og empirisk underbygget modellen var.

Selvom arbejderhistorie ikke stod øverst på dagsordenen på det nordiske historikermøde, så stod området på mange måde meget stærkt. Deltagelsen i det nordiske historikermøde bevidste således endnu en gang sit værd for de tilrejsende deltagere.

Korridor samtalerne og netværksdannelse med de nordiske lande var, som der er tradition for ved disse arrangementer, ligeledes på alle måde givende og værdifuld.

HV A-konference

Den 17. og 18. november fandt konferencen “Hauptverwaltung Aufklärung. Geschichte. Aufgaben. Einsichten” sted på Syddansk Universitet. Her tørnede to kulturer sammen. På den ene side tretten vestlige forskere og på den anden side elleve spioner og efterretningsofficerer fra den østtyske udlandspionage HV A, der var en del af DDR’s berygtede sikkerheds- og efterretningstjeneste MfS (Ministerium für Staatssicherheit eller Stasi).

Udgangspunktet for konferencen var at undersøge mulighederne for at få de tidligere østtyske spioner i tale. Dette var ingen let eller indlysende færd. For det første er spionerne notorisk vanskelige kilder: ikke nok var de fjenderne fra den Kolde Krig, de var vant til at forstille sig og lyve om deres identitet. For det andet har overgangen fra kommunisme til demokrati i Tyskland været en turbulent udvikling, hvor mange sår stadig ikke er lægt. I modsætning til de nye NATO- og EU-lande i Østeuropa, udskiftede man i Tyskland store dele af eliten, særligt inden for sikkerhedsapparatet og hæren. Samtidig gik man i gang med en “Vergangenheitsbewältigung”, hvor historien om spionage ikke stod øverst på ønskelisten. Derudover ønskede man ikke, at dele af den tidligere magtelite – dette galt specielt for Stasi – indgik i denne diskussion.

Derfor har der igennem længere tid eksisteret tyske parallelloftigheder, hvor de tidligere Stasifolk holdt konferencer og udgav bøger uden at tage højde for forskningen, og hvor historieforskningen valgte at ignorere snarere end at diskutere med repræsentanterne fra det kommunistiske regimes magtapparat. På konferencen var de to verdener derfor sat i stævne, for – for første gang – at stille de modstridende historiebilleder op overfor hinanden og diskutere den østtyske spionage.

Lige så kontroversielt emnet og halvdelen af de indbudte talere var, lige så stor var interessen for arrangementet. Over 250 deltagere fra ind- og udland fandt vejen til Odense. Heraf tiltrak en gruppe af tidligere østtyske efterretningsfolk, der havde tilmeldt sig, særlig opmærksomhed. Ikke mindst den tidligere spion og nuværende advokat Jürgen Strahl markerede sig højroset med støtte til DDR’s dødsstraf. Det viste med al tydelighed, hvor langt gruppens forståelse stadig lå fra de helt grundlæggende menneskerettigheder, som SED-regimet i årtier har undertrykt.

Konferencen var opdelt i fem session; en indledende session, en om politisk spionage, militærspionage, industrispionage samt en om kontraspionage. Den første session viste sig imidlertid at blive noget amputeret. Blot én af tre oplægsholdere nåede frem til Odense, nemlig den anerkendte britiske efterretningsforsker Nigel West, der gav en indledning til sovjetiske efterretningsevne under den Kolde Krig. HV A’s tidligere chef Werner Grossmann skulle herefter have talt. Han havde dog akut fået dårligt hjerte, hvilket understregede et af udgangspunkterne for

konference, nemlig at de historiske vidner må konfronteres, mens de stadig er levende. Herefter skulle Tysklands førende forsker, Helmut Müller-Enbergs, have talt. Men også han var i sidste øjeblik blevet forhindret. Derfor blev hans oplæg, der opsummerede den hidtidige forskning, læst op. Heri stillede han HV A-folkene tre vigtige spørgsmål:

- 1 Hvilken rolle spillede HV A for KGB?
- 2 Inspirerede HV A afspændingspolitik?
- 3 Var HV A allerede færdig før DDR brød sammen?

Karakteristisk for HV A-folkene indlæg undgik de i vidt omfang at svare – om end chefen for industrispionage fremhævede, hvor omfattende HV A's leveringer til russerne på netop dette område havde været.

Allerede i den første session viste et generelt mønster sig for HV A-folkene. De var langt mere villige til selv at bedømme deres arbejde (som de som regel anså for at være en succes!), end til at komme med konkrete eksempler fra den Kolde Krigs operative virkelighed. Samtidig ikklædte de deres oplæg en sprogdragt, der i meget vidt omfang stammede fra DDR-tiden. Det gav tilhørerne en dobbelt udfordring. For det første blev tålmodigheden sat på en alvorlig prøve af DDR-lingoen. For det andet forudsatte det, at man kunne "bryde kode" eller huske, hvad man i østblokken benyttede ord som "fred" eller "fredelig sameksistens". De begreber dækkede nemlig ikke blot over fred i konventionel vestlig forstand, men var en offensiv politisk dagsorden. Fredelig sameksistens var ikke en våbenhvile mellem de

kommunistiske lande og Vesten, men derimod en videreførelse af kampen mod Vestens politiske system med andre midler end aktivt militære. Fred var heller ikke så simpelt, men tæt tilknyttet socialisme – typisk udtryk i slagord som "ingen fred uden socialisme". Det vil med andre ord sige, at et tilsyneladende fremkommeligt ord som fred, ligeledes dækkede over en offensiv politisk dagsorden i forhold Vesten – herunder naturligvis også Danmark.

De deltagende forskere leverede mere differentierede oplæg, der i forhold til HV A-folkene formaliserede DDR-flokkler, fremstod meget stærke. Særlige højdepunkter var blandt andre Michael F. Scholz fra Högskolan på Gotland, Armin Wagner fra Institut für Friedensforschung und Sicherheitspolitik, Robert Gerald Livingston fra German Historical Institute Washington og Benjamin Fischer fra Center for the Study of Intelligence.

Michael F. Scholz kom i sit indlæg ind på, hvordan den østtyske propaganda instrumentaliserede antifascismen, samt hvordan Stasi konkret i Danmark og Sverige forsøgte at lancere anti-vesttysk propaganda på en sådan måde, at den oprindelige afsender – DDR og Stasi – ikke kunne genkendes. Denne kommunikationskanal blev benyttet, fordi DDR selv i manges øjne fremstod som en utroværdig kilde. Scholzes eksempler på konspirativ meningspåvirkning stammede fra starten af 1970'erne og er enkelte af få kendte desinformationskampagner styret af efterretningsvæsenet.

Armin Wagner præsenterede resultaterne fra et banebrydende studie. Sammen med Matthias Uhl fra Deutsches Historisches

Institut Moskau har han som den første udnyttet nyligt frigivne kilder fra vesttyske BND, hvilket tidligere er omtalt i Arbejderhistorie. Studiet punkterede i nogen grad den myte, som også mange Stasi-folk hæger om, at blot østtyskerne var i stand til at udføre spionage under den Kolde Krig. Vesttyskerne var således ikke mindst i 1950'erne ganske velorienteret om særligt militære forhold i Østtyskland.

Benjamin Fischer præsenterede for første gang et billede af, hvordan CIA betragtede østtyskerne. Fischer, der selv er tidligere aktiv CIA-mand og i mange år arbejdede for CIA's forskningsafdeling, mente, at amerikanerne i nogen grad havde undervurderet østtyskerne, og at det særligt i 1970'erne og 80'erne førte til alvorlige sikkerhedsbelastninger for det amerikanske agentnet, der sloges med flere dobbeltagentsager. Fischer understreger imidlertid en vigtig pointe, nemlig at det var muligt, at østtyskernes kontraspiionage og kontraetterretningsvirksomhed havde været effektiv, men at det jo i sidste ende var deres stat, der var brudt sammen.

Livingston tog stafetten op vedrørende sammenbruddet. Her skaffede CIA sig nemlig det såkaldte Rosenholz-arkiv, der indeholdt navnene på alle HV A's agenter. En af amerikanernes topprioriteter ved erhvervelsen var at afsløre den muldvarp, de formodede i deres system. Det var dobbeltagenten Aldrich Aimes, amerikanerne havde fært af. Men her hjælp de østtyske akter ikke stort, da han var sovjetisk agent og først blev afsløret 1994. Til gengæld fik amerikanerne næsten hundrede østtyske agenter i nettet. Det øvrige materiale brugte de til bytthandler

med deres allierede. Her fik ikke mindst briterne deres del, men også de nordiske lande fik nogle af deres agenter. Livingston fortalte noget overraskende, at vesttyskerne ikke havde presset særligt på for at få afsløret HV A-spionerne i forbundsrepublikken. Regeringen Kohl havde været tilbageholdende, og regeringen Schröder skred formodentlig først i aktion, fordi de grønne – hos hvem enkelte tidligere østtyske borgerrettsforkæmpere havde overlevet politisk – pressede på. “Don’t rock the boat” – syntes at have været princippet.

Programmet for konference med korte abstracts over foredragene og oplægsholdernes levnedsløb findes på hjemmesiden: www.koldkrigsstudier.sdu.dk under afholdte arrangementer. Her findes også en oversigt over den offentlige debat før, under og efter konference.

Kommende konferencer

Ungarn efter 1945

Den 27.-28. marts finder årets seminar for danske historie-studerende sted på Syddansk Universitetet. Konferencen, der bliver arrangeret af historiestudiets faglig dag-gruppe og Center for Koldkrigsstudier, vil sætte fokus på det nye EU-land, hvis nyeste historie for mange stadig er et ubeskrevet blad. Konferencen undersøger Ungarns rolle under den Kolde Krig, landets kommunistiske regime, opstanden i 1956 og overgangen fra kommunismen til landet optagelse i EU. Blandt konferencens oplægsholder er blandt andre Mor-

ten Bendix Andersen, der modtog Arbejderhistorieprisen 2005 og i år har udgivet bogen “Ungarnsopstanden 1956 – I dansk erindringshistorisk perspektiv” og Bernd Rainer Barth, der på baggrund af omfattende kildestudier i ungarske arkiver taler om kommunistiske skueprocesser. Fra Ungarn deltager Magdolna Barath, Cseh Gergö Bendeguz og Imre Okvath fra den ungarske sikkerhedstjenestes arkiver. *For deltagelse i konference kontakt Nicolaj Vraa-Andersen (vraa@hist.sdu.dk).*

Internet

Digitalisering af den Røde Kulturarv

I december i år er det fyrrer år siden, at partiet Venstresocialisterne (VS) blev stiftet. Partiet blev stiftet på baggrund af den ulmende utilfredshed i SF-medlemskredsen med SF’s rolle som støtteparti til den socialdemokratiske mindretalsregering. Folketingsvalget i 1966 gav for første gang et rent arbejderflertal i Danmark, og uroen i SF betød, at statsminister Krag udskrev valg til januar 1968. Skønt VS først blev stiftet under valgkampen, opnåede partiet at få indsamlet ca. 32.000 underskrifterne for at blive opstillingsberettigede på ca. 2 uger. Ved valget 23. januar 1968 opnåede VS fire mandater i Folketinget.

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv har valgt at markere 40-året for VS’s dannelse ved at digitalisere væsentlige parti-programmer fra partiet. Med digitaliseringen af parti-programmer fra Venstresocialisterne, So-

cialistisk Arbejderparti (SAP) og Enhedslisten (EL) har ABA nu en kurv af digitaliserede parti-programmer fra syv partier til venstre for midten, som har været opstillet til Folketinget, blot DKP/ML mangler. Partiprogrammer og andre fuldtekstdokumenter er tilgængelige på dette netsted: <http://www.aba.dk/aba>.

Også Danmarks Nationalbibliotek, Det Kongelige Bibliotek (KB) arbejder på digitaliseringsprojekter for parti-programmer. KB har et bredere fokus end ABA, idet de ønsker at digitalisere alle partiers programmer. De digitaliserede parti-programmer og andre parti-materialer er tilgængelig på dette netsted: <http://www2.kb.dk/kb/dept/nbo/da/samlinger/smaatryk/polprog/index.htm>. KB’s digitaliseringsprojekt har for indværende kun dækket éet venstrefløjsparti, VS. Den store forskel mellem de to bibliotekers digitalisering kan identificeres i flg. forhold: ABA har en klar sondring mellem hvilke programmer, som er parti-programmer og hvilke, der ikke er betydningsbærende. I KB’s parti-programmer er det ikke muligt at foretage frasesøgninger, da KB’s programsamling er facsimile-aftryk (Gengiver siderne som de så ud). Denne funktionalitet er derimod standard i ABAs samling af parti-programmer.

De materialer, som KB lægger til grund for digitaliseringen af partiernes programmer, stammer fra den nationale kulturarv, som pligtafleveringsloven bringer til veje. Hidtil har disse parti-programmer i hovedsagen været samlet i Småtrykssamlingen på KB, som er en uregistreret samling, hvilket betyder, at disse materialer ikke er søgbare i f.eks. <http://www.bibliotek.dk/>.

Ordet "kulturarv" er relativt nyt i forbindelse med dokumenter, f.eks. optræder det først i supplementsbindet til Den Store Danske Encyclopædi i 2002. I de senere år er der sket en forskydning fra at se såvel monumenter som dokumenter fra at være *fortidslevn* til at være *kulturarv*. Baggrunden for at dette skifte anføres Lund (2004) er at arv er noget samtidigt og associerer til aktuelle resurser og rigiditet, en betroet kapital som den forbundne arving har pligt til at forvalte aktivt. Hvorimod levn er noget "dødt" og blegnende. Som hukkommelsesinstitution er det derfor naturligt for ABA, at det er partiprogrammer fra arbejderbevægelsen og venstrefløjen, der er blandt de første dokumenter institutionen digitaliserer. Gennem digitalisering er det muligt at give nutiden indblik i, hvilke fortidige "kulturskatte" institutionen kan give brugeren adgang til, her tænkes navnlig på arkivalier.

På denne vis betyder bibliotekers digitalisering af partiprogrammer en udvidelse af biblioteksbrugers muligheder for adgang til information, da hidtil svært tilgængelige materialer gøres søgbare via bibliotekernes netsteder. Den udstrakte digitalisering af biblioteksressurser betyder ud over den beskrevne lettere adgang også en potentiel mulighed for bevaring af originaldokumenterne, da brugen nu kan begrænses til internettet. Denne bevaringsinteresse vil navnlig være en fordel for de materialer, som VS og SAP udgav. Disse to partiers materialer blev trykt på dårligt papir, og navnlig de tidlige materialer er produceret på partiernes egne trykfaciliteter, hvorfor de selv i original versionen ofte er svært læselige.

Digitaliseringen af SAP, VS

og Enhedslistens partiprogrammer er sket i forbindelse med undertegnede afslutning af bibliotekar-uddannelsen på Danmarks Biblioteksskole i København. Følgende tidsperiode er dækket af digitaliseringen hos ABA; VS (1967-89), SAP (1980-90) og Enhedslisten (1989-98). Denne afgrænsning er valgt for at reducere arbejdsmængden, og som belæg for afgrænsningen kan det yderligere hævdes, at det for såvel VS og SAP omfatter den periode, hvor de var selvstændige politiske kræfter. I 1989 indgik VS og SAP sammen med DKP i nyt liste-samarbejde, Enhedslisten, for at sikre venstrefløjen repræsentation i Folketinget og nærdemokratiske forsamlinger.

I forbindelse med dokument-søgningen til digitaliseringen har det kunnet konstateres, at ABA, på trods af at man har organisationsarkiverne fra såvel SAP og VS, ikke har alle materialer partierne har udgivet. På denne vis vil ABA's og KB's digitaliseringsprojekter kunne supplere hinanden til gavn for den interesserede forsker/bruger. I SAP's tilfælde har læsning af partiets ugeavis *Klassekampen* for den afsøgte periode givet vidnesbyrd om materialer, der ikke var registreret bibliografisk. Disse materialer er efterfølgende søgt tilvejebragt gennem kontakter til partiets tidsskrift, *Socialistisk Information*, som fortsat udkommer.

Digitalisering af partiprogrammer vil fortsat være en arbejdsopgave for bibliotekerne, trods internettets muligheder for hurtig søgning af information. I en mindre undersøgelse i starten af folketingsvalgekampen 2007, af Socialdemokraternes, SF's og Enhedslistens netsteder, var der en klar tendens til, at internetbrugeren kun fik adgang til de

nyeste programmatiske skrifter fra partierne. Kun SF afveg fra dette billede, da partiet har valgt at lægge de væsentligste vedtagelser fra Landsmøder og hovedbestyrelse ud på netstedet fra 1990 og frem. Dog tilbød netstedet ikke en acceptabel søgefunktion, som hjælp til brugeren til hurtigt at finde partiets principprogram. Internettet kan således beskrives som en kilde til aktuell information, og den historiske information må fortsat findes i bibliotekerne. Denne klassiske arbejdsdeling af opgaverne mellem producenter og formidlere er således opretholdt. Nu som før er dette en udfordring for bibliotekerne at have alle hjørner af informationsuniverset dækket. Med den udbredte anvendelse af internettet bliver brugernes pres på bibliotekerne fordoblet, da brugerne forventer at få adgang til materialerne i flere forskellige medieformer – på papir og som digitale resurser.

Torben Nymand

SFAH

Arbejderhistorieprisen

Arbejderhistorieprisen, som Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens historie (SFAH) uddeler sammen med Arbejdermuseet og Arbejderbevægelsens bibliotek og Arkiv, har i en årrække været med til at sætte fokus på forskning i Arbejderhistorie.

Uddelingen af Arbejderhistorieprisen 2007 finder sted i Arbejdermuseets festsal mandag den 28. januar 2008 fra kl. 14.-16.